

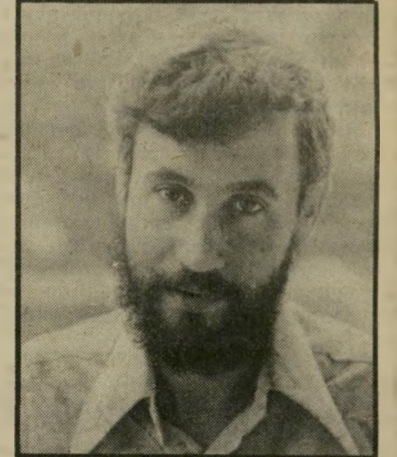
נאמר של נייר

דוד חדש בארץ

פתיח

אם קיים פלא כלשהו, הרי שהפלא הוא נצח הספרות העברית. פלא האות העברית המתחברת למילים, המתחברת למשמעים, תוך ניכוש של העזרה ה"אנושית" לתאור ככתב, בעברית. פלא העברית, שהחוקר בנסיכה ארזכה את השפה העברית כמשך שנות גלות, זה

פרופ' בן-ציון שימון
שטפו לנו את המוח

הפלא שיצק כמשך כמאה שנות הש"כלה את הבסיס התרבותי, שעליו התבססה מאוחר יותר הציונות של אד"ת הקם והיציל שהביאו להקמתה של יש"ר.

שנות ה-70 — שהפסימום שלהם החל במלחמת יום-הכיפורים, דרך הירידה הגדולה, המהפך שהעלה לשילפח את הליכוד, הניווט התברתי ושכירת הבסיס סים המפריים שהיוו את ההצדקה ל"הקמתה של המדינה — לא הצליחו להבחין את נצח הספרות העברית. כשנה האחרונה ראו אור כמה ספרים, המעידים כאלף עדים על כך, שדור חדש של סופרים הכותבים עברית עולה בארץ. יצירותיו של דור חדש זה כמעט ייגו ככמה מכנים משותפים, ביניהם: טראומת מלחמת יום-הכיפורים; הדי"ת שירתה מלואים; הנסוף ליצור חי"וויית חיים ישראלית; בעיית היהודים; הוא והיא; הקשר למקום; בעיית ה"עדות התהליך הריפת המרששת קצרת-הימים של ארץ-ישראל.

לכמה מחספרים והסופרים המייצגים דור חדש זה מוקדש, "גמר של נייר."

בן-דוד

מישקה בן-דוד (נולד בשנת 1952) מביא בסיפורו חיילים שמחים* פירוט מעולה של חוויית ההשתתפות במלחמת יום-הכיפורים, ההלם שמלחמה זו הביאה עליו ועל בני-דורו ואת תהליך הטיפול הנפשי, שבמהלכו ניצב המספר מול שאלות שאין להן תשובות כלשהן. חיילים שמחים נפתח בתיאור: "כש" לרשה חרשים כרושי, אז ארבעים ושש שעות נפו, לקח למרמלשטיק שד שי" החברה שלו הסכימה, אבל זה היה כי

* מישקה בן-דוד — חיילים שמי חים; ספריית תרמיל; עורך: ישראל הר; 130 עמודים (כריכה רכה).

את בחינת המילחמה מביא בן-דוד כי אמצעות חברו, אריה: "מכללנו, אני היי שב שרק אריה תפס מהי המלחמה כי אבתי, כגוש כגו שרק הוא תפס מהם היי חיים, מהי מדינה, מהו נדע, מהי פילור-ספריה, ועוד ועוד... אבל לא לקחנו אי-תו ברצונות האחרים כינו אותו שמא לנו, כי הוא היה נגד הצבא המדינה, ולמרות שהוא היה באותה מידה גם נגד רוסיה הערבים... רובנו, הניכר הי צופים ותוצר מערכת החינוך, התגפלנו עליו עם כל מיני ערכים וגם הוסתנו לו שהערכים אכן עמדו במבחן ודיכאו את יצר החיים מל האויב. אבל אריה צחק לנו בכל פה: פה! פה! אפס שיכרו ארתנו, כילבלו ארתנו, שטפו לנו את הי מוח..."

במהלך חיילים שמחים מובאים גם קט"עיי יומן, קטעי מיכתבים לחברה דליה, קטעים שנרשמו בהתאם לבקשת הפסיכוי-אטר הצבאי, קטעים אשר משלימים מי-שבנות חסרות של העלילה ומולכים את מיכה והקורא לשיחורור מצה"ל, וליציאה לים, כימאי, במטרה לגלות את העולם כולו.

חיילים שמחים הוא סיפור מעולה, כי תוב בלשון קולחת ואמיתית, נטולת זיו"פים ולשוניים, אשר בוצעת פרוסה גדו"לה מתוך החיים הישראליים, לשה אותם, והופכת אותם ליצירה ספרותית של מי-מש.

מלמד

סיפור הראשון של דוד מלמד (יליד 1944) היה צבוע בקורונדי. ספר מדעי בדיוני-עברי. ספרו השני, כרם במוד

ערב יום כיסור, היא לא רצתה שירכץ לה על המצפון, והעניין נידחה למצבאי שכתה כמה שעות קודם לכן קרא לו, כמו לתלם, היא הבטיחה לחכות, כמו סלון... בן-דוד מציג את דמות-המספר וחבריו: "בחדר השני דרתי אני, מיכה. מטרי-שרשים-ותשע, מצוק, פנים נחמד דות באופן כללי, ואני מה שנקרא פי" פום מלנפולי ואולי קצת רומנטי. יש לי צליש, אבל אני לא זוכר מה פרוק קרה, ועוד נגיע לזה. בזמן האחרון הי הובי שלי הוא לכתוב, זה גם הרפיו שלי, לפי פקדתי של הפסיכיאטר הצב"א המחזיו..."

חלק מהסיפור מתרחש בחולות סיני ("תחנת מימטר על הר נצה כמערכ פי" גי"). שם מגלה מיכה את המין, שבו הוא עוסק באינטנסיביות, וחושף את גבכו. בין חבריו-לנשק מצוי רסנר, חייל רבי-דאונות ("את דאונותיו של רסנר ניתן לחלק לשלושה סוגים עיק"רים, ולכל אחד מהם סימנים אופייניים משלו. השלושה הם: דאונות ממסויים, דאונות פרוים דאונות פתם...").

תהליך פירוק לגורמים של מיכה, נע"שה, כאשר ברקע, אנשי סיני מכריזים. אנשי סיני אהבים לדבר ארזכה, אל תוך הלילה. אזלי אלה הדריים, הריחוק, וה"מדים שמשרים קרבה רבה כו... ובניות לדיבורים מסור מיכה כצד הצליח לה"תחמק מגולגני כדי שלא להיות קרבי, ו"מתאר את נפילתו ללב המילחמה. בה"גיניו הוא מואס בקיום של הבורגנות הישראלית שבעורף. קטע מרגש הוא קטע הפגישה בין מיכה ובין אביו, בבית שימוש צבאי, בעיצומה של המלחמה "וככז שקורה לעיתים די תפנות, הוא הצמוע קודם כל נוד ארזך... לקח לי רנע לאסוף את עשתנותי, וכלי רנע עדיין, נפיתי כחירות: 'אבא?!, מאכאלי-קלה?!' נשמעה שאנתי של אב..."

החויה הישראלית דור שאיבד זימונו עם החיים הספרותיים

שחם קומיסרים תרבותיים
ברטוב גיחות קרבות
מגד איבוד צלם

בתהליך התפתחותה של הספרות העבי רית ומיצוי התיקות שהוטלו עליה, במשך יותר משלושים שנה, היוו סי פריהם של אהרון מגד, חנוך ברטוב, נתן שחם ואחרים לכלם בדרך התפתחו"תה של הספרות העברית והישראלית. בחינת דור ספרותי שאיבד את זימונו עם החיים הספרותיים בארץ.

רק הדור הספרותי הבא, שעלה שנים רבות אחרי, דור בארץ, סופרי דור המדינה, עמוס עוז, א"ב יהושע, יצחק בן-נר ואחרים פרצו במעט את חומת התרבות הצבועה, שסופרי, דור בארץ" חסמו בה את התפתחותה הספ"רותית של המדינה. "הדור החשי" בארץ, שהתחיל ל"פרסם את עבודותיו באחרונה, שעמו נמנים סופרים כמוישקה בן-דוד, דוד מלמד, ישראל המאיר, יצ"חק בן-מרדכי, אריה סמו ואחרים, המהווים הוכחה לצידקת החיים התר"בותיים העבריים בארץ, שבלעדיהם אין ולו אף נימה אחת של הצדקה לחיים מדיניים כאן.

שהם משמשים במישרות רשמיות, או תציר-רשמיות של קומיסרים תרבותיים ונוטלים חלק פעיל למדי, בתהליך סי"רוסיה-תרבותי של דור תש"ח. למעט כמה סופרים ומשוררים, בני אותו דור, ששימשו כלוחמים במלחמת תש"ח, כי מו: פינחס שדה, יהודה עמיחי, עמוס קינן, עמליה כהנא-ברמון ואחרים, שבגרותם הספרותית היתה ט"הורה יותר ומאוחרת בכמה שנים — הפכו נציגי, דור בארץ" לאבן-מיכסול,

אחת מהכותרות שבהן מכונה הדור הספרותי של מלחמת 1948, היא הכר"תרת, "דוד בארץ." אותו דור סופי רים, אשר בגרותם, גם הביולוגית וגם האמוציונלית-אידיאית, חלה במיסגרת הפלמ"ח, פעולות ההגנה ומלחמת 1948. רוב סופרי דור ספרותי זה, היו בבחינת נסיון ראשון של סופרים-ילידים, לפתוח תקופה חדשה בפרוזה העברית, מכה לשונם והסביבה הכיורגפית המשותפת להם.

בין הדמויות הבולטות של דור ספרוי תי זה נמנים פנ(מילנפקי) יזהר, משה שמיר, אהרון מגד, חנוך ברטוב, נתן שחם, שזמה ניצן ו"עוד כמה עשרות. ידועים יותר או פ"חות, סופרים אלה היו כמידה רבה, תי"קוחה הגדולה של הספרות העברית. לשון-האם של מרביתם היתה העברית, שפת-לימודם היתה העברית וחויית הי"תחברות שלהם היתה ישראלית.

אלא שסופרי, "דוד בארץ" היו בתו"מר ביד-היוצר בידי, דוד המייסדים." במשך כשלושים שנות כתיבה ספרותית הם הצליחו לאבד את צלמם הספרותי. מרביתם, עוד בשלבי הראשית הספרו"תית שלהם, מכרו את גישמתם לדור המייסדים בעבור גויד-עדישים ספרותי. את התמורה קיבלו במישרות ותפקידים של קומיסרים תרבותיים בפלמ"ח, בה-